



Social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theils talepapir

Anledning	Samråd om forholdene på anbringelsessteder
Dato / tid	31. august kl. 13
Sted	S-092
Talens varighed	Ca. 19 min [120 ord = ca. 1 min.]
Talens formål	Besvarelse af samrådsspørgsmål N-R
Publikum og programpunkt	Socialudvalget

Samrådsspørgsmål N

Vil ministrene med henvisning til Politikens artikelserie "I samfundets varetægt", herunder artiklen "Kvælertag og sexkrænkelser: Skrøbelige piger overfaldes bag lås og slå" på Politiken.dk den 28. maj 2023, redegøre for, hvor længe regeringen har kendt til problemerne, og i hvilket omfang socialtilsynene har reageret i sagerne?

Samrådsspørgsmål O

Vil ministrene redegøre for, om det er en hensigtsmæssig eller holdbar løsning at bede pigerne undgå at gå med eksempelvis shorts eller make-up for at undgå overgreb og dermed lægge ansvaret over på offeret, som ifølge artiklen er rapporteret flere steder?

Samrådsspørgsmål P

Hvilke straks-initiativer vil regeringen tage i samarbejde med kommuner og regioner, så unge anbragt på baggrund af sociale forhold ikke anbringes i forråede miljøer sammen med unge, der er anbragt i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse?

Samrådsspørgsmål Q

Er regeringen enig i, at der er et yderst presserende behov for at forbedre kvaliteten i anbringelser på døgninstitutioner og opholdssteder og i højere grad

imødegå de forventninger, vi har til et børneliv med trygge omgivelser og nærværende og stabile relationer, og hvornår vil regeringen indkalde aftalekredsen bag Børnene Først herom?

Samrådsspørgsmål R

Vil regeringen tage initiativ til en national handlingsplan for sikrede døgninstitutioner, som forsker i sikrede anbringelser og institutioner på Københavns Professionshøjskole, Ann-Karina Eske Henriksen, foreslår?

Det talte ord gælder

[Hovedbudskaber]

- Det er helt afgørende, at børn og unge kan føle sig trygge, når de bliver anbragt på en sikret døgninstitution, fordi de er i en skrøbelig situation.
- Vi har allerede i dag nogle regler og rammer, der skal sikre det. Bl.a. skal socialtilsynene godkende og føre løbende driftstilsyn med anbringelsesstederne.
- Kommunerne har ligeledes et ansvar i at finde det rette anbringelsessted til barnet eller den unge med udgangspunkt i støttebehovet og formålet med anbringelsen. Samtidig skal kommunen følge op på anbringelsen løbende.
- Men jeg erkender fuldt ud, at de historier vi har set i medierne fortæller, at vi ikke er i mål. Derfor vil jeg også sætte fokus på området i løbet af den kommende tid og invitere til politiske drøftelser om det.

[Indledning]

- Tak for spørgsmålene. Der er stillet så mange spørgsmål, så dette bliver en lang besvarelse.
- Først og fremmest vil jeg sige, at jeg har det på helt samme måde, når jeg læser artiklerne og ift. det med kendskab til problemerne, så har jeg primært kendskab til de omtalte problemer fra aviserne.
- Men hvis du spørger til, hvor længe har jeg vidst, at man blander forskellige målgrupper sammen på anbringelsesområdet, så kan jeg ikke huske et tidspunkt, jeg ikke har vidst det. Jeg ved ikke, om jeg

har været 8 eller 10 eller 14 år gammel – jeg kommer selv fra en familie, hvor der er én, der har været anbragt som barn og dvs. at sammenblandingen af målgrupper, det har fandtes i meget lang tid.

- Og det har været drøftet utallige gange, hvordan man lægger de snitflader bedst. Nogle af de værste eksempler vi har set, på nogle af de steder, hvor det er gået galt – også nogle af de steder, som er blevet lukket - der har det været fordi, at man har blandet nogle målgrupper sammen.
- Så bare for at sige, at det her har en lang historik. Og jeg tror, at vi skal give den et vrid mere, bare for at sige det direkte. Og vi skal gøre det i indeværende politiske sæson.

[Redegørelse for kendskab til problemerne og socialtilsynets reaktion – spm. N]

- Jeg mener, at det i forbindelse med besvarelsen er vigtigt at træde et skridt tilbage og definere socialtilsynets rolle. Det vil jeg gøre for at gøre ansvarsdelingen mellem ministeriet og socialtilsynene helt klar. Og ift. hvis man går over overvejer, hvad det er man godt kunne tænke sig, der skulle ske. Så er det ret væsentligt at have den oppe under neglene.
- Socialtilsynene er indført for at sikre, at opgaven med at godkende og føre tilsyn med tilbud på socialområdet varetages på en systematisk, ensartet, uvildig og faglig kompetent måde. Det er setup'et og baggrunden for, at man har lavet socialtilsynet.
- Socialtilsynet er ikke et statsligt tilsyn. Det er også rigtig vigtigt at have med. Det er et mellemkommunalt tilsyn. Det betyder, at jeg som minister **ikke** har beføjelse til at give socialtilsynet instrukser. Det ville være noget andet, hvis det var et statsligt tilsyn, så

ville en minister have mere direkte adgang til at give instrukser. Folketinget har vedtaget de nærmere regler for socialtilsynene. Det er dér Folketinget har en rolle at spille, bare så vi får skilt tingene ad. Der er i en bekendtgørelse fastsat en kvalitetsmodel, som ligger til grund for godkendelse og tilsyn med tilbuddene.

- Som lovgivere har vi altså sat rammen for socialtilsynet som et uvildigt og professionelt fagligt tilsyn med tilbud til udsatte borgere. Dette skal sikre, at tilbuddene har den fornødne kvalitet.
- Herudover fører kommunerne et personrettet tilsyn. For anbragte børn og unge indebærer det personrettede tilsyn, at den anbringende kommune mindst 2 gange om året skal følge op på den iværksatte hjælp. Her skal kommunen vurdere, om hjælpen fortsat opfylder behovet hos barnet eller den unge, og om barnet eller den unge trives og udvikler sig positivt. Det lader jeg bare lidt stå, når man har læst artiklerne i aviserne. For det er ikke fordi, det ikke er defineret, hvem der på forskellig vis burde have fanget nogle ting. Det synes jeg egentlig er ret klart.
- Som minister har jeg derfor ikke den konkrete viden om tilsynet med tilbud efter serviceloven, herunder de sikrede døgninstitutioner.
- Til brug for min besvarelse af samrådsspørgsmålet har ministeriet derfor indhentet oplysninger fra Socialtilsyn Øst, der siden 1. juli 2022 har varetaget en specialistfunktion ift. at føre tilsyn med alle de sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger.
- Jeg har ikke et fuldt dækkende billede af de enkelte sager, som Politiken har beskrevet, og i hvilken udstrækning de er indgået i socialtilsynets konkrete tilsyn. Derfor vil jeg forholde mig til problemstillingerne på et lille smule mere generelt niveau i

overensstemmelse med de oplysninger, ministeriet har modtaget fra socialtilsynet.

- Ministeriet har bedt socialtilsynet om at redegøre for tilsynet med de sikrede institutioner inden for temaerne om målgrupper, metoder og resultater samt sundhed og trivsel. Disse temaer hænger især sammen med de problemstillinger, der er beskrevet i Politikens artikel. Det gælder både vold, overgreb og udfordringer i forhold til sammenblanding af socialt og retligt anbragte børn og unge. Besvarelsen vil derfor fokusere på dette.
- Socialtilsyn Øst har i juni oplyst, at tilsynet siden 1. juli 2022 har foretaget 4 tilsynsbesøg på hver af de sikrede døgninstitutioner, der er nævnt ved navn i artiklen, og at der for to af institutionerne både er tale om anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg.
- **I forhold til temaet om målgrupper** har socialtilsynet oplyst, at tilsynet har haft fokus på at indgå i dialog med de sikrede døgninstitutioner om relevant visitation. Det vil sige, hvordan de sikrede døgninstitutioner er med til at sikre, at kommunerne visiterer børn og unge, der passer til den pågældende døgninstitution.
- Socialtilsynet har også haft fokus på at indgå i dialog med de sikrede døgninstitutioner om, at målgruppen på de sikrede afdelinger ikke består af børn og unge, der er i målgruppen for tilbuddenes særligt sikrede afdelinger. Det kan f.eks. være børn og unge med en særlig voldelig adfærd, hvor anbringelse på en almindelig sikret afdeling ikke er tilstrækkelig.
- Mere generelt har socialtilsynet flere steder konstateret, at de sikrede døgninstitutioner har en bred og differentieret målgruppe. Socialtilsynet konstaterer i deres redegørelse, at sammensætningen

af målgruppen kan være forbundet med en række problemstillinger. Det handler bl.a. om, at personalets muligheder for at gribe ind over for de anbragte børn og unge kan være forskellige for socialt og retligt anbragte børn og unge.

- Jeg skal i den sammenhæng understrege, at socialtilsynet foruden at tale med tilbuddets personale og ledelse taler med de anbragte børn og unge, bl.a. gennem interviews.
- Det er afgørende selvfølgelig at høre de anbragte børn og unge for at kunne vurdere kvaliteten af anbringelsesstedet. Det er også afgørende for at sikre, at man får børnene og de unges perspektiv på den indsats, de modtager.
- **I forhold til temaet om sundhed og trivsel** har socialtilsynet oplyst, at de i deres tilsynsbesøg har haft fokus på, hvordan de sikrede døgninstitutioner forebygger og håndterer magtanvendelser over for de anbragte børn og unge. De har samtidig haft fokus på, hvordan døgninstitutionerne forebygger vold og overgreb.
- Socialtilsynet har i sin dialog med institutionerne også fokuseret på, om tilbuddet politianmelder vold, trusler og overgreb begået af børnene eller de unge.
- **I Politikens artikel beskrives det endvidere**, at socialtilsynet har modtaget whistleblower-henvendelser for så vidt angår restriktioner om de unges påklædning og udseende i øvrigt. Ministeriet har derfor bedt socialtilsynet om at redegøre for, hvordan disse whistleblower-henvendelser er blevet håndteret.

- Socialtilsynet har oplyst, at de omtalte henvendelser er blevet behandlet i forbindelse med tilsynsbesøg på den pågældende sikrede døgninstitution. Her har socialtilsynet talt med døgninstitutionerne om regler om påklædning og fremtoning. Socialtilsynet har også oplyst, at institutionens regler efterfølgende er blevet lempet en smule.
- Socialtilsynet har også drøftet restriktioner i forhold til påklædning, fremtoning og opførsel med andre sikrede døgninstitutioner end den institution, som whistleblower-henvendelserne handler om. Det skal understøtte, at tilbuddene har fokus på de anbragte børn og unges selvbestemmelsesret.
- **[Hensigtsmæssigheden ved at lægge ansvaret på offeret – spm. O]** Næste spørgsmål. Jeg vil starte med at slå fast, vi som samfund har et klart ansvar, når vi anbringer børn og unge uden for hjemmet. Vi skal sikre dem trygge rammer og de bedst mulige betingelser for at udvikle sig og trives.
- Og det tror jeg godt vi kan slå fast ikke er tilfældet, hvis de historier i Politiken har noget på sig, og det tror jeg de har.
- Det gør jo selvfølgelig også, at det er komplet uacceptabelt, når vi hører om, at piger bliver udsat for krænkelser på deres anbringelsessted. Det er deres hjem og skal være deres trygge base. Det gør mig rasende at høre om de forhold, de er anbragt under.
- Anbringelsesstederne har et klart ansvar for at sikre alle anbragte børn og unges sikkerhed, tryghed og omsorg. Det gælder både for enge og piger, og det gælder uanset anbringelsesårsag.

- Men som jeg ser det, er det helt åbenlyst *ikke* en holdbar løsning at bestemme, hvilket tøj pigerne på institutionerne må have på. Mest af alt, fordi jeg synes det lyder lidt som om, at det så skulle være pigernes ansvar. Jeg bliver i hvert fald bekymret for, at det bliver pigernes ansvar at undgå overgreb ved ikke at klæde sig udfordrende. Den synes jeg, vi har hørt før.
- Omvendt vil jeg også sige, at det er en del af opdragelsen at lære, hvordan man fremtoner. Dvs. der er der også en balance mellem, at der er en pædagogik, der handler om, at det ikke gør noget, at man lærer, at man ikke skal have nattøj på i skole og at det er en god idé, at man til gengæld skal have nattøj på, når man skal i seng.
- Selvfølgelig er det en del af pædagogikken, at man skal forholde sig til tøj. Men det er ikke så hensigtsmæssigt, hvis man pålægger ofret ansvaret for det overgreb, der er blevet begået med henvisning til for korte nederdele eller bluser.
- Det rejser i øvrigt væsentlige spørgsmål om børns og unges grundlæggende rettigheder.
- Jeg køber ikke argumentet om, at man skal klæde sig anerledes for at sikre ro og orden. Det er ikke det, det handler om.

[Straks-initiativer ift. anbringelser på baggrund af sociale forhold og anbringelser pba. Domsafsigelse – Spm. P

- I spørgsmål 3 vil jeg slå fast, at jeg anerkender de udfordringer, det kan skabe, når børn og unge med vidt forskellige årsager til anbringelse placeres på de samme døgninstitutioner. Altså helt fundamentalt, er det et problem.

- Det er vigtigt at huske, at der altid er en årsag til, at børn og unge bliver anbragt på en sikret døgninstitution. Det sker KUN, hvis de har behov for at bo et sted med de rammer, som en sikret døgninstitution kan tilbyde. Dem, der er der uden dom, på en sikret døgninstitution, er der fordi, at de har behov for den sikrede ramme. Et tilfældigt eksempel er fra vores forhandlinger, vi havde for nogle år tilbage. Det kan eksempelvis være, hvis man er meget selvskadende og har brug for de rammer, der er på de sikrede institutioner. Bare for at komme med et eksempel, hvor det ikke er domfældelse, der er årsag.
- Jeg er dog også opmærksom på, at området har ændret sig i løbet af de seneste år.
- Vores data viser, at der ikke er kommet flere anbringelser på de sikrede døgninstitutioner. Til gengæld er der i dag flere børn og unge, der er anbragt af sociale årsager. Der er samtidig sket en fordobling i antallet af piger. Det ændrer selvfølgelig på miljøerne på døgninstitutionerne. Det skal kommunerne tage højde for, når de vælger anbringelsessted til et barn eller en ung. Det skal man allerede i dag. Det behøver man ikke lave nye regler for. Det skal man allerede tage højde for i dag.
- Kommunerne har et vigtigt ansvar, når det kommer til at vælge det rigtige anbringelsessted. Kommunen skal konkret vurdere, om det er til barnets eller den unges bedste at bo netop på den institution. Her skal kommunen altså *undersøge* forholdene på døgninstitutionen. For eksempel kan kommunen tage kontakt til døgninstitutionen eller besøge den. Her må døgninstitutionen fortælle, hvis den vurderer, det vil være uhensigtsmæssigt for et barn eller en ung at blive anbragt netop der.

Som jeg nævnte tidligere, skal kommunen følge op på anbringelsen. Det sker blandt andet gennem det personrettede tilsyn.

- Men når alt det er sagt – og dvs. jeg mener egentlig, at man har et regelsæt, der burde tage højde for de her ting, så er der et behov for at få kigget på kvaliteten af de sikrede døgninstitutioner. Og der er også et behov for at få kigget på målgrupperne. Dvs. vi får fundet ud af, hvorfor er det, når regelsættet egentlig er relativt utvetydigt, at vi så alligevel har de situationer, der er beskrevet i Politiken. Derfor har jeg et ønske om, at vi vender tilbage og får drøftet det politisk.
- Jeg mener, at vi skylder de her børn og unge at være sikre i deres boligsituation, og det er det, de ikke er, når tingene bliver beskrevet på den her måde.
- Det er ikke noget quick fix. På overfladen er det egentligt ret simpelt. Tag dem, der har en dom og flyt dem fra de andre. Men der er revner og sprækker i det her. For nogen børn og unge, der i dag er anbragte et sted, er det det bedste de nogensinde har oplevet i deres liv, for andre er det det værste, de nogensinde har oplevet i deres liv. Hvis vi kommer og laver en smart regel, som ser super god ud på skrivebordet, så risikerer at flytte nogle børn fra noget, som de er vanvittigt glade for og som de har god gavn af, og her skal vi også huske på, at det er børnenes hjem.
- Derfor det der med at sige, ”nu gør vi bare”, det lyder altid enormt godt, særligt i et 20 sekunders TV-indslag, men i den praktiske virkelighed, der skal vi i hvert fald tænke os grundigt om, så vi får ramt det rigtigt.
- Men jeg er omvendt ikke i tvivl om, at der er et stykke vej igen og noget, som jeg gerne vil have, at vi vender tilbage til, både når vi skal diskutere magtanvendelsesregler, men også lov om

voksenansvar i den her politiske sæson. Der synes jeg det her hører rigtig godt hjemme.

[Behovet for forbedret kvalitet på anbringelsessteder – spm. Q]

- Det er så det fjerde spørgsmål.
- Det korte svar er ja. Jeg er enig i, at der er behov for at forbedre kvaliteten i anbringelser på døgninstitutioner og opholdssteder – og særligt på de sikrede døgninstitutioner.
- Det er nogle er de børn og unge, der har det allersværest, og det er derfor, de er på sikrede døgninstitutioner, og derfor mener jeg også, at det er oplagt, at vi starter der, hvor børnene har det sværest.
- Det er fordi, at formålet med at anbringe et barn eller en ung på en sikret døgninstitution er at varetage omsorg. Så nytter det jo ikke noget, at det sted man er på gør det modsatte, fordi den gruppe man er sammen med skaber utryghed. Det handler også om at få målrettet både uddannelse, beskæftigelse og forebyggelse af kriminalitet ind på anbringelsesstederne, men i første omgang om at være tryk. Dette er ikke en let opgave. Det forudsætter et højt kompetenceniveau hos medarbejderne.
- Jeg mener, at vi med aftalen om Børnene Først og den nye Barnets lov har taget et meget stort skridt mod at sikre udsatte børn og unges rettigheder og forbedre deres vilkår. Vi har også taget første skridt ift. at afsætte midler i den såkaldte "kvalitetsramme" under den aftale.
- Når det er sagt, synes jeg det er nogle rigtig fine ting, der er blevet vedtaget, men jeg tror også, at vi skal tage nogle skridt videre.

National handlingsplan for sikrede døgninstitutioner – spm. R

- Ift. det med national handlingsplan for sikrede døgninstitutioner: jeg har altid slået mig på det begreb. Hver gang nogle siger national handlingsplan, så tænker jeg, nu er der nogle politikere, der igen bare vil stå og se smarte ud i et 20 sekunders indslag i en TV avis og så er der ikke nogen, der nogensinde læser den handlingsplan igen.
- Så hvis det der egentlig bliver spurgt til er, om jeg vil sætte mig ned og lave et grundligt stykke arbejde for at få forandret, at de her målgrupper er blandet sammen og for at øge kvaliteten og uddannelsesniveautet blandt dem på de sikrede institutioner, kigge på vikarproblematikker, kigge på hvordan vi lægger snitfladen mellem hensynet til geografisk at være tæt på sin familie, og omvendt have nogle mere specialiserede steder, hvor vi kan opdele målgrupperne – hvis det er dét man mener, når man siger, man gerne vil have en national handlingsplan, så må man for min skyld kalde papiret for Hans eller national handlingsplan. Jeg er ligeglad, bare vi gør det.
- Jeg tror egentlig, at vi grundlæggende vil det samme sted hen, når der bliver spurgt til en national handlingsplan. Nemlig, at vi får kigget på det.
- Jeg glæder mig til, at vi kommer i gang med det politiske arbejde. Jeg har inviteret parter på området til en første drøftelse. Både specialeplanlægning og spørgsmål om magtanvendelse og voksenansvarsloven.
- Der var så nogle, der spurgte: Hvad er det du mangler? Hele arbejdet er jo lavet? Nej! Der ligger ikke et færdigt papir på, hvordan vi får adskilt

målgrupperne på området. Dele af arbejdet er lavet færdigt, men det er der også store dele af arbejdet, der ikke er. Der synes jeg, det er klogt at tage parterne ind. Vi skal mødes med partnere i september for at få input.

- Tak.